

## RECENZIJE

## BOOK REVIEWS

*Rodd's Chemistry of Carbon Compounds* (E. H. Rodd), II izdanje, Vol. IA: *General Introduction, Hydrocarbons, Halogen Derivatives*. Elsevier Publishing Co., Amsterdam—London—New York 1964., 569 str.

Od 1951. kada se pojavio prvi svezak Rodd-ove kemije ugljikovih spojeva (skraćeno »Rodd«) područje organske kemije, preko takvih izdanja, dobiva značajne priloge u sistematizaciji i pregledima. Sve dublje poznavanje kemije ugljikovih spojeva, zbog otkrića novih sintetskih metoda, struktura, stereokemije i reakcionih mehanizama, zahtijeva podjelu ovoga područja u niz odvojenih grana. Neki od tih odvojaka danas grade zamašne tokove novih spoznaja s posebnim pravima postojanja i razvoja. No makar razvoj organske kemije traži takvu razradu, novi zahvati u fizici, fizičkoj kemiji i teoriji atoma upućuju na međuovisno korištenje otkrića i spoznaja naučnih nastojanja te sile na suradnju i zajedničke prodore do granica ili među granicama navedenih disciplina. U toliko je veći značaj djela koji se odrazio u novom izdanju »Rodd-a«. Pregleda radi potrebno je istaći da su u prvom svesku obrađeni alifatski spojevi dok će u ostalim svescima biti prikazani aliciklički, aromatski, heterociklički i razni drugi spojevi. Iako su neki dijelovi ovoga drugog izdanja prilično slični s podacima iz prvog, ipak su značajni suvremeni pristupi svemu onome što knjiga gotovo nesebično pruža izučenu i vještu kemičaru. Treba naglasiti da su okviri pregleda alifatskih spojeva osnovani na Richterovoj klasifikaciji, a nomenklatura je u skladu s pravilima Internacionalne unije za čistu i primijenjenu kemiju (IUPAC).

Pored uvodnih napomena o historijskom razvoju strukturne kemije ugljikovih spojeva, nomenklature, literature, analiza elemenata i funkcionalnih grupa, obrađuju se na 356 strana fizička svojstva takvih spojeva vrlo instruktivno, pregledno i dokumentirano. Preporučuje se prikaz o apsorpciji svijetla, reakcionim mehanizmima i stereokemiji kod alifatskih spojeva. Upotreba izotopa kod obilježavanja organskih spojeva u ovoj privlačnoj knjizi iznesena je jednako tako pregledno. U prvom poglavlju u kojem su razmotreni alkani, pored nužne klasike nalazimo značajan pristup k molekularnim kompleksima parafina s drugim molekulama (urea) i anorganskim reagensima. U drugom poglavlju obrađeno je područje alkena i alkina, a obuhvaćeni su i karbeni. Treće poglavlje prelazi u područje supstituiranih alifatskih ugljikovodika (halogeniranih) koji su u knjigama IB, C i D bili obrađeni do kraja (hidroksi-derivati).

Smatram da knjiga takvoga formata i obrade treba zauzimati vidno mjesto u svim kemijskim laboratorijima i bibliotekama.

V. ŠKARIĆ

János Inczedy: *Analytische Anwendungen von Ionenaustauschern*, nje mački prijevod od Ferenc Szabadváry, izdavač Akadémiai Kiadó, Budimpešta 1964, 365 stranica, 84 slike, 30 tabela.

Uz knjigu O. Samuelson — *Ion Exchange in Analytical Chemistry* (prvo izdanje 1952, drugo izdanje 1963.) to je jedina knjiga koja opširno obrađuje primjenu ionskih izmjenjivača u analitičkoj kemiji.

U ovom izdanju, koje je nadopunjeni prijevod izdanja na mađarskom jeziku, autor je opisao vrste i osnovne karakteristike ionskih izmjenjivača i ukratko razradio teoriju ionske izmjene. IV. poglavlju knjige prikazani su razni tipovi kolona, način pripreme i regeneracije kolone. Razrađene su osnovne jednadžbe za izračunavanje potrebne količine izmjenjivača, za izračunavanje dimenzija, kapaciteta i proboja kolone. Određivanje fizikalno-kemijskih konstanti nekog ionskog izmjenjivača opisano je u V poglavlju. U VI poglavlju sakupljeni su postupci za primjenu ionske izmjene u kvantitativnoj anorganskoj analizi. Na 20 stranica knjige nalazi se tabela kromatografskog odjeljivanja raznih kationa i aniona koja može

vrlo korisno poslužiti za razne separacije metodom ionske izmjene. U posebnim poglavljima nalaze se postupci za primjenu ionske izmjene u kvalitativnoj anorganskoj analizi i kvantitativnoj i kvalitativnoj organskoj analizi. Posebno je također opisana i primjena izmjenjivača kod određivanja raznih fizikalno-kemijskih veličina.

U posljednjem, X poglavlju opisani su ionski izmjenjivači: sa specijalnim svojstvima, tekući izmjenjivači, ionsko-izmjenjivačke membrane i ionsko-izmjenjivački papiri. Iza svakoga poglavlja izneseni su brojni citati originalne literature. Interesantno je spomenuti da se između cca 1200 citata nalazi mnogo originalnih ruskih radova i radova drugih istočnih zemalja. Knjiga predstavlja vrlo koristan laboratorijski priručnik.

S. MESARIĆ